

Beslutningsforslag nr. B 44. Fremsat den 14. januar 1983 af Wilhelm (VS), Steen Folke (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Tinning (VS) og Waldorff (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Folketinget opfordrer regeringen til at tage initiativ til ændring af lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstatning til ofre for forbrydelser, således at den gældende »billighedserstatning« ændres til et retskrav, i hvert fald for så vidt angår sager, hvor der foreligger dom om erstatningsudmålingen.

Bemærkninger til forslaget

Ved gennemførelsen i 1976 af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev det både under det forberedende udvalgsarbejde (betænkning nr. 751/1975) og under fremsættelsen og behandlingen af justitsministerens lovforslag diskuteret, om erstatningsordningen skulle baseres på et rets- eller på et »billighedsprincip«.

Efter store betænkeligheder valgte man at forsøge sig med billighedsprincippet, hvorefter erstatning kan ydes efter en rimelighedsvurdering, idet man samtidig anførte (bemærkninger til lovforslaget, afsnit 4 b, se Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2491):

»Efter at ordningen har fungeret i nogen tid, kan man på baggrund af de indvundne erfaringer overveje, om der er grundlag for at ændre ordningen, således at skadelidte får et egentligt retskrav til erstatning.«

Loven har nu fungeret i godt 6 år. Forslagsstillerne er af den opfattelse, at de indvundne erfaringer – så vidt vi har kunnet få dem belyst (se nedenfor) – tilsiger, at billighedsprincippet ændres til et egentligt retskrav, i hvert fald i de sager, hvor domstolene har taget stilling til erstatningsspørgsmålet.

Som det er nu, administreres erstatningsordningen af et særligt erstatningsnævn med sekretariatsbistand fra justitsministeriet. Der er især to grunde til at ændre billighedsprincippet til et retskrav i de tilfælde, hvor domstolene i forvejen har udtalt sig om erstatningsspørgsmålet:

For det første må nævnet formodes i de allerfleste tilfælde at nå frem til samme erstatningsudmåling som domstolene. I disse sager er der således tale om et helt overflødigt døjbeltarbejde, som for alle sagernes vedkommende har den for offeret meget kedelige bivirkning, at afgørelsen udskydes i yderligere 3-4 måneder (som var nævnets ekspeditionstid ultimo 1981 efter en væsentlig styrkelse af nævnets sekretariat; før dette var ekspeditionstiden 8 måneder!).

For det andet er der tilfælde, hvor nævnets afgørelse overhovedet ikke er på linje med domstolenes. Således skal nævnes en voldssag, hvor offeret

ved domstolen blev tilkendt en erstatning på i alt 10.000 kr. (for tort), men hvor nævnet efter en ekspeditionstid på mere end 6 måneder afgjorde, at den pågældende kun skulle have 550 kr. (for svie og smerte).

Loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev gennemført for at råde bod på den vilkårlighed, ofrene før var udsat for, nemlig derved at de kun kunne få den retmæssige erstatning, hvis gerningsmanden blev fundet, og hvis gerningsmanden var i stand til at udrede erstatningen eller havde en dækkende forsikring.

Loven tager derfor sigte på både at kunne yde erstatning, når gerningsmanden ikke er fundet (§ 6), og at kunne yde erstatning, når gerningsmanden er dømt, men ikke kan udrede erstatningsbeløbet.

Hvis loven administreres sådan, at en af domstolene udmålt erstatning på 10.000 kr. af nævnet kan ændres til 550 kr., så er vilkårligheden næsten den samme som før. Dertil kommer det principielt betænkelige ved, at nævnet på basis af en vurdering af offerets »egen skyld« sædvanligvis uden at høre parter og vidner reelt kan omgøre domstolens afgørelse, som er baseret på partsforklaring og vidneafhøring.

Lovens forudsætninger

Om spørgsmålet om erstatningsnævnets afgørelser i forhold til domstolenes hed det i bemærkningerne til lovforslaget (se Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2494):

»Det må forventes, at det nævn, der skal administrere erstatningsordningen, i vidt omfang bygger sin afgørelse på domstolenes afgørelse af erstatningsspørgsmålet under straffesagen mod skadevolderen.«

Når nævnet alligevel i enkelte tilfælde kommer til et ganske andet resultat, sker det med henvisning til lovens § 1, som siger, at staten kan yde erstatning, samt til § 8, stk. 1, som lyder:

»Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde har medvirket til ska-

den eller skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig.«

Man kan diskutere, om det nogen sinde har været hensigten, at disse bestemmelser har skullet anvendes til at begrunde afgørelser, der i den grad afviger fra domstolenes. Det skal erindres, at loven også omfatter forhold, hvor skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, er under 15 år eller utilregnelig, altså forhold, hvor gerningsmanden ikke idømmes erstatning. Sådanne sager nødvendigvis i sig selv bestemmelser som de citerede. Det er mere tvivlsomt, i hvor høj grad der med disse bestemmelser er tænkt på sager, hvor domstolene har taget stilling til erstatningsspørgsmålet. Således hedder det i bemærkningerne til lovforslaget, punkt 4 d (se Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2493):

»Efter justitsministeriets opfattelse taler meget for at henlægge erstatningsordningens administration til domstolene. Når man dog i lovforslaget har medtaget den af udvalget foreslåede løsning, skyldes det i første række, at der, således som ordningen nu er foreslået, er tale om en billighedsordning af overvejende social karakter. *Endvidere har man lagt vægt på, at der i mange tilfælde, hvor der vil blive ansøgt om erstatning af statskassen, ikke vil eksistere en straffesag, som erstatningsagen kan behandles sammen med.*«

Når der således som begrundelse for den valgte løsning ligefrem er lagt vægt på, at der i mange af sagerne ikke vil foreligge nogen domstolsafgørelse med hensyn til erstatningsbeløbet, kan det i hvert fald ikke siges at tale for, at nævnet dér, hvor der faktisk foreligger en domstolsafgørelse, træffer en helt anden afgørelse. Men vi skal ikke bestride, at der, som loven er udformet, er givet nævnet mulighed herfor.

Nævnets praksis

Ifølge nævnets årsberetning for 1981 har man fulgt en praksis, som er fastlagt efter den i betænkning 751/1975 fremsatte motivudtalelse, som refereres således:

»Udtrykket medvirken (i § 8, stk. 1) omfatter ikke blot egentlig »egen skyld«, men også tilfælde, hvor erstatning efter almindelige erstatningsregler ikke tilkendes, fordi skadelidte har deltaget i en særlig risikobetonet adfærd (»accept af risiko«). I forhold til almindelige erstatningsregler betyder bestemmelsens sidste led en udvidet adgang til at afslå eller nedsætte erstatning. Hensyn bør således tages til skadelidtes almindelige optræden i forbindelse med skadens indtræden. Bestemmelsen tæn-

kes således anvendt bl.a. i tilfælde, hvor skadelidte har optrådt provokerende, f.eks. når en beruset gæst på et værtshus ved drilleri eller på lignende måde udsætter sig for at blive slået ned.«

Med denne motivudtalelse er det dog fremdeles ikke nogen selvfølge, at der refereres til sager, der er bedømt ved domstolene. Det er klart, at de omtalte hensyn til skadelidtes optræden bør tages ved de afgørelser, nævnet skal træffe uden forudgående domstolsbehandling. Men samme type af hensyn tages også af domstolene ved deres vurdering af erstatningsspørgsmål, hvorved nævnets omvurdering faktisk får karakter af en underkendelse af domstolene. Det virker så meget mere urimeligt, som domstolene træffer deres afgørelse ud fra førstehåndskendskab til sagen, mens nævnet almindeligvis (måske endda altid) kun har et langt mere sporadisk og andenhånds kendskab til sagen.

Hvad specielt angår voldtægtssager, udtaler nævnet i sin årsberetning:

»I de tilfælde, hvor mindre erstatningsbeløb – også mindre end fastsat ved dom – er tillagt ofre for kønsfrihedsforbrydelser, har der, oftest i forbindelse emd forudgående værtshusbesøg eller drikkeri i private hjem, været en forudgående og ikke ganske overfladisk kontakt mellem det senere offer og den senere gerningsmand, hvilke konkrete omstændigheder lejlighedsvis afspejles i rettens sanktionsvalg.«

Sådanne momenter indgår også i domstolenes vurderingsgrundlag. Når der overhovedet kan fremkomme vidt forskellige afgørelser på erstatningsspørgsmålet ved domstolen og ved erstatningsnævnet, som det også forekommer i voldtægtssager, kunne det tyde på, at nævnet er endnu mere tilbagestående end domstolene, når det gælder opfattelsen af, at kvinder selv er ude om voldtægten, hvis de har fordristet sig til at gå på værtshus eller lignende.

I den konkrete voldssag blev der af Københavns byrets 9. afdeling den 15. april 1982 afsagt en dom for grov vold lydende på fængsel i 1 år, idet retten ved fastsættelsen af straffen særligt påpegede »den ualmindelig langvarige, nedværdigende og rå og brutale vold, som tiltalte har udvist«. Erstatningskravet lød på 20.440 kr., men der blev af retten »på baggrund af de foreliggende oplysninger alene fundet grundlag for at tilkende en samlet erstatning på i alt 10.000 kr.«

Da erstatningsbeløbet ikke kunne inddrives hos gerningsmanden, blev der den 3. maj 1982 fremsendt ansøgning til erstatningsnævnet. Mere end et halvt år efter, den 10. november 1982, meddeler nævnet, at det har tilkendt ansøgeren 550 kr. No-

gen begrundelse for den kolossale afvigelse fra domstolens erstatningsudmåling gives ikke med ét ord.

Problemets omfang

Forslagsstillerne ville gerne have kunnet oplyse tinget om problemets omfang og om de mulige merudgifter ved den foreslåede nyordning. Justitsministeriet har imidlertid ikke været behjælpelig med at fremskaffe de ønskede oplysninger (se bilag 1).

Vi må dog gå ud fra, at der kun er tale om et ret begrænset antal sager, hvor nævnets erstatningsudmåling afviger meget fra domstolenes. (Ellers ville nævnets praksis klart være i strid med forudsætningerne, der som ovenfor omtalt var, at nævnet »i vidt omfang bygger sin afgørelse på domstolenes afgørelse«).

Det skulle således ikke undre, om merudgiften til erstatningsudmåling efter et rets- og ikke et billighedsprincip nogenlunde svarer til udgifterne ved nævnets genbehandling af de sager, som allerede er behandlet ved domstolene. Men det er vi afskåret fra at vurdere nærmere, indtil justitsministeriet fremskaffer de ønskede oplysninger.

Den side af sagen forventer vi belyst under udvalgsbehandlingen af beslutningsforslaget. Det kan ikke være noget stort arbejde for nævnet at fremskaffe de oplysninger, der blev anmodet om i spørgsmål nr. 246 (bilag 1). Det må ligeledes være meget overkommeligt at vurdere udgifterne ved nævnsbehandlingen af de allerede pådømte erstatningssager.

Forslagets afgrænsning

Efter beslutningsforslaget skal »billighedsretstatning« ændres til et retskrav *i hvert fald for så vidt angår sager, hvor der foreligger dom om erstatningsudmålingen*.

Denne formulering er anvendt for at give tinget mulighed for at drøfte, om retskrav bør indføres for alle sager eller alene for de sager, der allerede er pådømt ved domstolene. Ligeledes kan det ved tingets behandling klarlægges, om man ønsker nævnet opretholdt til behandling af § 6-sagerne

(hvor der ikke foreligger dom), eller om man ønsker alle sager afgjort ved domstolene. Vi skal her henvise til de bemærkninger om erstatningsordningens administration, som i sin tid ledsagede lovforslaget, og hvor det bl.a. hed (se Folketingstidende 1975-76, tillæg A sp. 2492 f):

»Den udvikling, der er sket i den senere tid, hvorefter opgaver, som traditionelt har været domstolsanliggender, i stedet henlægges til administrative nævn, er ikke uden betænkelighed. Den administrative behandling frembyder ikke samme retlige garantier som domstolsordningen. . . . Efter justitsministeriets opfattelse taler meget for at henlægge erstatningsordningens administration til domstolene. . . . Justitsministeriet er indstillet på, når ordningen har fungeret nogle år, at tage spørgsmålet op til fornyet overvejelse sammen med spørgsmålet om gennemførelse af en ordning, hvorefter skadelidte har et retskrav på erstatning.«

Forslagsstillerne finder det rigtigst ud fra retsikkerheds- og retsbeskyttelsessynspunkter, at retskravet indføres for *alle* de af erstatningsloven omfattede tilfælde. Fra et retsbeskyttelsessynspunkt kan det ikke være tilfredsstillende, at kravet på erstatning væsentligt skal afhænge af, om politiet opklarer forbrydelsen. Forslagsstillerne har dog ikke ved beslutningsforslagets formulering villet binde sig til bestemte løsninger på disse andre spørgsmål, bl.a. fordi de hidtidige erfaringer ikke er tilstrækkeligt oplyst, men har alene villet fastslå, at »billighedsprincippet« bør ændres til et retskrav, hvor der i forvejen foreligger dom. Bl.a. foreligger det ikke oplyst, i hvilket omfang nævnet ved afgørelse af § 6-sagerne har fulgt retningslinjen fra lovens bemærkninger, hvori der står, at »udgangspunktet for udmålingen af erstatning bør være almindelige erstatningsretlige principper«, hvorfor det er umuligt at skønne over de eventuelle merudgifter ved at indføre retskrav også for § 6-sagerne, uanset om de skal nævns- eller domstolsbehandles. Men vi går ud fra, at også disse andre spørgsmål bliver belyst og drøftet under det kommende udvalgsarbejde, således at udvalgets betænkning kan give mere præcise retningslinjer for, hvordan tinget ønsker at regeringsforslaget nærmere skal udformes.

Folketingstidende 1982-83, forhandlingerne sp. 2992 f

Spm. nr. 246

Til *justitsministeren* (19/11 82) af:**Wilhjelm (VS):**

»Kan ministeren redegøre for, i hvilket omfang nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser i seneste beretningsperiode (1981) har truffet afgørelser om erstatningsbeløb afvigende fra de af domstolene i samme sag udmålte beløb?«

Begrundelse

Ved gennemførelsen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser i 1976 blev erstatningsreglerne efter mange overvejelser udformet ikke som et retskrav, men ud fra et billighedsprincip. Samtidig blev det dog tilkendegivet, at ordningen kunne tages op til nyvurdering efter nogen tid på grundlag af de indhøstede erfaringer.

Af årsberetningerne fra nævnet, som administrerer billighedserstatningsordningen, fremgår, at man har udmålt erstatninger, som på grundlag af nævnte princip har ligget langt højere eller langt lavere end den af domstolene i samme sag tilkendte erstatning. Men der er ikke oplysninger, som gør det muligt at vurdere, hvor ofte det forekommer, hvordan den gennemgående tendens er, hvor store afvigelserne er, hvilke sager det typisk drejer sig om, og hvad merudgiften eller besparelsen ved overgang til erstatning efter retskrav således ville blive. Spørgsmålet tager sigte på at muliggøre en sådan vurdering.

Besvarelse (2/12 82):**Justitsministeren** (Ninn-Hansen):

Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser har oplyst justitsministeriet om, at der ikke findes talmæssige opgørelser over tilfælde af den art, som omtales i spørgsmålet.

Nævnet har imidlertid fremhævet, at der som udgangspunkt tilkendes erstatning efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Af flere grunde kan der imidlertid i enkelte sager forekomme erstatningsudmålinger, som afviger fra det beløb, der er tilkendt af domstolene i samme sag. Forklaringen herpå kan f.eks. være ny landsrets- eller højesteretspraksis for erstatningsniveauet, som ikke forelå på det tidspunkt, da domstolen i den konkrete sag traf afgørelse. Desuden må fremhæves, at nævnet - i modsætning til domstolene - efter loven som hovedregel er begrænset til at yde erstatning for personskade og således ikke kan dække økonomisk tab af anden art. Videre kan nævnes, at erstatningsudmålingen i en del sager for domstolene vil være udtryk for, at domfældte - måske på grund af manglende betalingsevne - ikke har villet protestere mod det fremsatte erstatningskrav. En erstatningsudmåling på sådant grundlag kan naturligvis ikke uden videre være bindende for nævnet.

Endelig kan peges på reglen i § 8 i loven om erstatning til ofre for forbrydelser, hvor efter nævnet har en i forhold til almindelige erstatningsregler udvidet adgang til at ned sætte eller afvise erstatning ud fra rimelighedsbetragtninger. De nærmere principper for udøvelsen af denne beføjelse er omtalt i nævnets årsberetninger.

Justitsministeriet kan henholde sig til, hvad der er oplyst af nævnet.

Lov nr. 277 af 26. maj 1976
om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Kapitel 1

Personskade

§ 1. Staten kan yde erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af borgerlig straffelov, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat. Det samme gælder personskade, der indtræder i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse eller i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger.

Stk. 2. Erstatning kan endvidere ydes for skade på tøj og andre sædvanlige personlige brugsgenstande, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

Stk. 3. Erstatning kan i særlige tilfælde ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, kan der ydes erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsøger.

Kapitel 2

Tingskade

§ 3. Staten kan yde erstatning for tingskade, der ved overtrædelse af borgerlig straffelov forvoldes i den danske stat af personer, der

1) er tvangsanbragt på institution under kriminalforsorgen,

2) er anholdt med henblik på fængsling eller er varetægtsfængslet,

3) efter straffelovens § 49, stk. 2, er overført til institution uden for kriminalforsorgen.

4) er optaget i døgninstitutioner for børn og unge efter lov om social bistand,

5) har ophold på institutioner under åndsvageforsorgen eller

6) er indlagt eller tilbageholdt mod deres vilje på de hospitaler m.v., der er nævnt i § 1 i lov om sindssyge personers hospitalsophold.

Stk. 3. Erstatning kan ydes for skade, der forvoldes på institutionens område eller under ophold uden for dette med tilladelse eller i forbindelse med udeblivelse eller undvigelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skader forvoldt af personer, der frivilligt har ophold på institutioner under kriminalforsorgen, hvis skaden er forvoldt på institutionens område eller i institutionens umiddelbare nærhed.

Stk. 4. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at erstatning kan ydes for skade forvoldt af personer, der er anbragt i familiepleje.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter staten kan erstatte den i § 3, stk. 1, nævnte skade, der forvoldes af personer, som i Finland, Island, Norge eller Sverige er undvejet fra institutioner svarende til dem, der er omtalt i § 3, stk. 1.

§ 5. Erstatning ydes ikke til offentlige myndigheder eller institutioner.

Kapitel 3

Fælles bestemmelser m.v.

§ 6. Erstatning kan ydes, selv om skadevolderen er

1) ukendt eller ikke kan findes,

2) under 15 år eller

3) utilregnelig.

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 2. Erstatning ydes ikke til dækning af regreskrav mod skadevolderen.

§ 8. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde, jfr. § 2, har medvirket til skaden, eller skaden er opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke findes rimelig.

Stk. 2. Erstatning efter § 3 kan endvidere nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har undladt at træffe sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger, herunder tegning af forsikring.

§ 9. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at krav under et bestemt beløb ikke erstattes.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at der kan ydes erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed, selv om skaden er mindre end det beløb, der fastsættes efter stk. 1.

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra socialministeren og det andet medlem efter indstilling fra advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

§ 12. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om, at afgørelse om erstatning efter § 3, stk. 1-3, for skader under et bestemt beløb forvoldt i institutionens umiddelbare nærhed kan træffes af institutionen.

Stk. 2. § 13 og § 14, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse på ansøgninger, der behandles af institutionen.

Stk. 3. Institutionens afgørelse kan af skadelidte og skadevolderen påklages til nævnet.

§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.

§ 14. Nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Stk. 2. Nævnet kan forlange optaget retsligt forhør.

Stk. 3. Efterkommer ansøgeren ikke inden en fastsat frist en opfordring fra nævnet om at medvirke til sagens oplysning, kan sagen afgøres på det i øvrigt foreliggende grundlag.

§ 15. Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet, herunder udgifter til de undersøgelser, der er omtalt i § 14, stk. 1, betales af staten.

Stk. 2. Nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

§ 16. Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 17. Staten indtræder, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen.

§ 18. Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betyd-

ning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt.

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden.

Kapitel 4

Ikrafttrædelse

§ 19. Loven træder i kraft den 1. oktober

1976.

Stk. 2. Loven anvendes ikke på skader, der forvoldes ved overtrædelser begået før lovens ikrafttrædelse.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.